

N Á V R H

Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 - 2019

Násilie na ženách je v súlade s medzinárodným konceptom ľudských práv chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Je to forma rodovo-podmieneného násilia, ktoré je nasmerované proti ženám z dôvodu ich príslušnosti k ženskému rodu a postihuje ženy disproporcionálne.

Násilie na ženách je závažným a čoraz viditeľnejším celospoločenským problémom aj v podmienkach SR. Podľa reprezentatívneho prieskumu výskytu a skúsenosti žien s násilím páchaným na ženách na Slovensku realizovanom v roku 2008¹ je násilie páchané na ženách vážnym spoločenským problémom. Zasahuje veľkú skupinu žien, dotýka sa rôznych oblastí od detstva po dospelosť, intímne vzťahy nevynímajúc. Každá piata dospelá žena, ktorá má v súčasnosti partnera, zažila z jeho strany násilné správanie – presnejšie 21,2% dospelých žien SR vo veku 18 – 64 rokov. Výskyt násilia páchaného na ženách od bývalých partnerov je ešte vyšší: z dospelých žien, ktoré mali bývalého partnera, zažilo z jeho strany násilné správanie 27,9% , z toho 12.2% vyhranené násilie.

Násilie na ženách má v podmienkach SR najmä – ale nielen – povahu domáceho násilia a preto napriek vysokému výskytu vysokú latenciu. Väčšina násilných činov páchaných na ženách sa pácha doma za zavretými dverami, kde okrem detí nie sú prítomní žiadni svedkovia. Citlivosť a náročnosť problematiky násilia na ženách ako i stále pretrvávajúca existencia stereotypných predstáv o úlohe ženy a muža v rodine prispeli k dlhodobej tabuizácii témy a jej absencii vo verejnom a politickom diskurze. Z toho vyplývajúce nesprávne chápanie a postoje spoločnosti ako aj exekutívy k násiliu na ženách ako takému znamenali absenciu koordinovaných a špecializovaných služieb pomoci obetiam tohto násilia.

Situácia sa začala meniť začiatkom minulého desaťročia pod vplyvom ženských mimovládnych organizácií. Významným medzníkom boli dva ročníky kampane Piata žena, ktoré znamenali prelom v chápaní problematiky násilia na ženách v intímnych vzťahoch. Kampaň vytvorila podmienky pre novelizovanie niekoľkých zákonov v roku 2002, ktoré vytvorili podmienky pre efektívnejšie právne postihovanie páchatel'ov a zlepšili ochranu obetí. Napriek takémuto priaznivému legislatívnemu prostrediu zostala však pod vplyvom stále pretrvávajúcich predsudkov aj u orgánov činných v trestnom konaní väčšina identifikovaných prípadov neriešená. Výsledkom bolo niekoľko medializovaných prípadov vražd žien a/alebo detí, z ktorých najmä prípad v Tušiciach vyvolal veľkú mediálnu odozvu a znamenal precedens v policajnej praxi, keď súd uznal zodpovedných policajtov vinnými zo spáchania trestného činu marenia úlohy verejného činiteľa a z nedbanlivosti. Prípad nakoniec skončil pred Európskym súdom

¹ Filadelfiová, Holubová et al., Inštitút pre výskum práce a rodiny, 2008

pre ľudské práva (ESLP) v Štrasburgu. Poškodená žena žalovala SR pre porušenie práva na život svojich detí, ďalej pre porušenie svojho práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, porušenie práva na prístup k súdu a neexistenciu účinného vnútroštátneho prostriedku nápravy. ESLP vyniesol 31. mája 2007 rozsudok, v ktorom navrhovateľke vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy.

V snahe zmeniť uvedenú nepriaznivú situáciu a začať riešiť problematiku komplexne a systematicky prijala vláda SR tri materiály zamerané na problematiku násilia na ženách. Sú to dokumenty *Národná stratégia na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách* (2004) a *Národný akčný plán (ďalej len „NAP“) na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2005 – 2008* (2005) a *Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2010 – 2013*.

Napriek priebežnému plneniu úloh spomenutých NAPov a nespornému posunu v problematike násilia páchaného na ženách za ostatné roky je stále nutné skonštatovať, že na Slovensku chýba systémový prístup a koordinované zabezpečenie jednak pomoci ženám zažívajúcim násilie (sekundárna a terciárna prevencia), ale i systematická primárna prevencia, teda predchádzanie násiliu. V súčasnosti je SR ďaleko od schopnosti implementovať systematický prístup a reálne zabezpečiť pomoc ženám zažívajúcim násilie. Na túto skutočnosť neustále upozorňujú ženské mimovládne organizácie, ktoré zdôrazňujú nevyhnutnú potrebu zavedenia koordinovanej štátnej politiky, ako aj potrebu zvyšovania počtu bezpečných ženských domov a poradenských centier pre ženy a zavedenie špecializovaných služieb v sieti sociálnych služieb reflektujúce potreby tejto cieľovej skupiny.)

Cieľom predkladaného NAPu je preto vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách

Predkladaný NAP pripravuje systémové ukotvenie riešenia inštitucionálnej podpory obetiam násilia páchaného na ženách a domáceho násilia. Celková čiastka alokovaná na štátnej úrovni na projekty zaoberajúce sa problematikou eliminácie násilia na ženách predstavuje na najbližšie 3 roky cca. 12 miliónov EUR. Ďalšie projektové prostriedky bude možné získať v novom programovom období 2014-2020 najmä z Európskeho sociálneho fondu.

Napĺňaniu stanoveného cieľa napomôže výraznou mierou aj založenie *Koordinačno-metodického centra pre násilie na ženách a domáce násilie*, ktoré má vzniknúť k začiatku roka 2014 v rámci projektu podporeného z Nórskeho finančného mechanizmu, programu SK09 Domáce a rodovo podmienené násilie. Pri realizovaní úloh KMC ako aj samotného NAPu bude nezastupiteľnou úlohou mimovládnych organizácií, ktoré majú dlhoročné skúsenosti a odborné znalosti v oblasti násilia páchaného na ženách.

Plnenie NAPu bude monitorovať a priebežne vyhodnocovať *Výbor pre rodovú rovnosť Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť*. Na jeho implementácii a monitorovaní bude spolupracovať aj *Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality* v spolupráci s ORRRP MPSVR SR.

Medzinárodný kontext a záväzky SR

Násilie na ženách sa vďaka tlaku ženských MVO stalo v ostatnom desaťročí viditeľným politickým problémom aj na pôde medzinárodných organizácií a inštitúcií. **Európska únia** venuje násiliu na ženách pozornosť najmä v kontexte presadzovania rodovej rovnosti (napr. *Stratégia rovnosti žien a mužov na roky 2010-2015*, *Európsky pakt pre rodovú rovnosť 2011-2015*, závery Rady z decembra 2012 *Boj proti násiliu na ženách a poskytovanie podporných služieb obetiam domáceho násillia*) ako aj v kontexte právnej ochrany obetí násillia (*Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov*).

Rada Európy už dlhodobo venuje tematike zvýšenú pozornosť. Výrazným posunom a pomocou pri tvorbe a implementácii takejto politiky je v roku 2011 prijatý *Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácemu násilliu a o boji proti nemu* (Istanbul, 2010, CETS č. 210, ďalej len „Dohovor“), ktorého ratifikáciu SR v súčasnosti pripravuje. 11. mája 2011 ho v Istanbule podpísala aj Slovenská republika. nový *Dohovor Rady Európy (RE) o predchádzaní násilliu na ženách a domácemu násilliu a o boji proti nemu* (ďalej „Dohovor“) Dohovor je najďalej siahajúcou medzinárodnou zmluvou v tejto oblasti zameraný na nulovú toleranciu k násilliu na ženách a domácemu násilliu. Je prvým komplexným a precíznym právne záväzným nástrojom pre predchádzanie a boj proti násilliu na ženách a domácemu násilliu na európskej úrovni. Dosiahnuté štandardy ľudských práv v dohovore sú míľnikmi pre ďalšie rokovania. Násilie na ženách a domáce násilie je v zmysle dohovoru chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. Diskriminácia žien je popretím princípu rodovej rovnosti a rovnoprávnosti mužov a žien. Dohovor predvída zriadenie medzinárodnej skupiny nezávislých expertov (GREVIO) na účely monitorovania jeho implementácie na národných úrovniach.

Dohovor je prelomovým dokumentom zaväzujúcim členské štáty RE prijať účinné opatrenia na boj proti násilliu páchanému na ženách a domácemu násilliu. Dohoda je multilaterálnou medzinárodnou zmluvou prezidentskej povahy, medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodnou zmluvou, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a medzinárodnou zmluvou, na ktorej vykonanie je potrebný zákon. Podľa čl. 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky sa pred jej ratifikáciou vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky. Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky má prednosť pred zákonmi. Vláda sa Dohovorom zaoberala na svojom zasadnutí 4. mája 2011, kedy schválila uznesenie č. 297 o jeho podpísaní s výhradou ratifikácie.

Komisia pre postavenie žien pri OSN monitorujúca plnenie záväzkov zmluvných krajín k *Dohovoru o odstránení diskriminácie žien* (New York, 1979, ďalej len „CEDAW“) vo svojich záverečných odporúčaní nalieha na SR, aby stanovila „vysokú prioritu zavedeniu komplexných a holistických opatrení, ktoré by sa týkali všetkých foriem násillia páchaného na ženách v rodine a v spoločnosti“ a „odporúča prijatie opatrení na zabezpečenie bezpečných ženských domov pre ženy, obeť násillia, v dostatočnom počte a s primeranými štandardmi a zabezpečenie celkového scitlivenia štátnych úradníkov a úradníčok, predovšetkým orgánov činných v trestnom konaní, poskytovateľov

zdravotnej starostlivosti a sociálnych pracovníkov a pracovníčok na všetky formy násilia páchaného na ženách.“²

Z hľadiska riešenia problematiky násilia na ženách prijali členovia vlády SR aj určité medzinárodné politické záväzky. 24. septembra 2012 sa v New Yorku v rámci 67. zasadnutia **Valného zhromaždenia OSN** uskutočnilo zasadnutie na vysokej úrovni k princípom právneho štátu (rule of law) na vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni. Na podujatí sa SR pripojila k ďalším krajinám a predložila svoje národné dobrovoľné záväzky (pledges) smerujúce k podpore princípov právneho štátu.

Na základe konzultácií s ministerstvom spravodlivosti ministerstvo zahraničných vecí v mene SR predložilo a deklarovalo nasledujúce národné záväzky:

- do konca roka 2013 ratifikovať Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa a o procedúre oznámení;
- do konca roka 2013 ratifikovať Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu;
- posilniť právny a inštitucionálny rámec za účelom uznania práv žien proti všetkým formám násilia proti ženám, ktoré je v súlade s medzinárodným právom ľudských práv chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien;
- zdržať sa akejkoľvek formy násilia proti ženám a zabezpečiť, aby štátne orgány, vrátane súdnych orgánov konajúcich v mene štátu, konali v súlade s týmto záväzkom žien;
- prijať všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrovanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia proti ženám páchané neštátnymi subjektmi.

Ďalšou medzinárodnou iniciatívou na pôde OSN je kampaň COMMIT, ktorá je podpornou iniciatívou globálnej kampane **Generálneho tajomníka OSN UNITE** za ukončenie násilia na ženách. V rámci medzinárodnej kampane deklaroval v januári 2013 minister práce, sociálnych vecí a rodiny vyjadriť podporu kampani s nasledujúcimi konkrétnymi záväzkami ako je prijatie konkrétnych krokov na podporu existujúcich a rozšírenie nových poradenských a ubytovacích služieb pre ženy zažívajúce násilie v intímnych vzťahoch, zabezpečenie legislatívneho rámca a vypracovanie štandardov pre tieto služby; ďalej vytvorenie Koordinačno-metodického centrum pre domáce a rodovo podmienené násilie a vytvorenie národnej bezplatnej nonstop linky pre obeť domáceho násilia v zmysle koordinovaného postupu štátov EU (číslo 116 016). jedným zo záväzkov bolo aj prijatie nového Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách, reflektujúceho záväzky štátov vyplývajúce z Dohovoru RE o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a boji proti nemu.

² Výbor pre odstránenie diskriminácie žien: Záverečné zistenia Výboru pre odstránenie diskriminácie žien: Slovensko. 41. zasadnutie 30. jún -18. júl 2008

Definície a pojmy

Pojmy pre účel tohto NAPu sú chápané v zmysle definícií Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (Istanbul, 2011) nasledovne:

- a. pojmom „násilie na ženách“ chápaným ako porušenie ľudských práv a forma diskriminácie žien sa rozumejú všetky činy rodovo podmieneného násilia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú, ale aj ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote;
- b. pojmom „domáce násilie“ sa rozumejú všetky činy telesného, sexuálneho, duševného a ekonomického násilia, ktoré sa vyskytujú v rámci rodiny alebo domácej jednotky alebo medzi bývalými alebo súčasnými manželmi alebo partnermi, či už páchatel' má, alebo v minulosti mal s obeťou spoločný pobyt;
- c. pojmom „rod“ sa rozumie súbor spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré daná spoločnosť považuje za primerané pre ženy a mužov;
- d. pojmom „rodovo podmienené násilie na ženách“ sa rozumie násilie, ktoré je nasmerované proti žene, pretože je žena alebo ktoré postihuje ženy disproportionalne;
- e. pojmom „obeta“ sa rozumie každá fyzická osoba, ktorá je predmetom konania špecifikovaného v odsekoch a) a b);

Realizačné oblasti navrhovaného Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019

1. Právny a strategický rámec

Operačný cieľ: Posilniť právny a inštitucionálny rámec za účelom uznania práv žien a ich ochrane proti všetkým formám násilia proti ženám a zabezpečiť, aby štátne orgány, vrátane súdnych orgánov konajúcich v mene štátu, konali v súlade s týmto záväzkom žien.

Do riešenie problematiky násilia páchaného na ženách a domáceho násilia sa zapájajú rôzne rezorty a inštitúcie. Táto pomoc je však v súčasnosti skôr sporadická, bez vzájomnej koordinácie a spolupráce. Zabezpečenie efektívnej pomoci všetkým obetiam násilia na ženách však vyžaduje koordinovaná a multiinštitucionálny prístup, ktorý je v pôsobnosti niekoľkých rezortov (najmä MPSVR SR, MV SR, MS SR a GP, ale aj MZ SR, MK SR a MŠVVaŠ SR). *Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu* v článku 7. Komplexná a koordinovaná politika zaväzuje zmluvné štáty, aby „prijali a implementovali celoštátnu, účinnú, komplexnú a koordinovanú politiku zahŕňajúcu všetky relevantné opatrenia na predchádzanie všetkým formám násilia v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru a na boj proti nemu a aby ponúkli celkovú odpoveď na otázku násilia na ženách.“

V zahraničí sa osvedčilo prijatie **špecializovaných zákonov o domácom násilí**, ktoré zohľadňujú špecifickú situáciu žien (napr. Rakúsko, Španielsko). Tento fakt je akcentovaný požiadavkou Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien, ktorý v roku 2008 Slovenskej republiky v rámci záverečných odporúčaní po prerokovaní Druhej, tretej a štvrtej periodickej správy SR k *Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien* odporučil, aby legislatíva proti násiliu páchanom na ženách bola s ohľadom na ženy špecifická a komplexná. Na základe odbornej medzirezortnej diskusie bola konsenzuálne prijatá myšlienka vypracovania zákona o domácom násilí aj pre podmienky SR.

Založenie *Koordinačno-metodického centra pre násilie na ženách a domáce násilie*, ktoré má vzniknúť k začiatku roka 2014 v rámci projektu podporeného z Nórskeho finančného mechanizmu, by malo rozhodnou mierou napomôcť k vytváraniu a koordinovaniu komplexného systémového prístupu k eliminácii a prevencii násilia na ženách.

V záujme riešenia problematiky násilia páchaného na ženách je okrem národnej úrovne dôležitý záujem o jej riešenie na regionálnej a miestnej úrovni. Vzhľadom na záujem o skvalitnenie práce v problematike násilia páchaného na ženách vo viacerých samosprávnych krajoch sa osvedčuje a odporúča iniciovať v nadväznosti na NAP vytvorenie samostatných regionálnych akčných plánov pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách (RAP), ktoré sa už v niektorých VÚ osvedčili v predchádzajúcom období.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
1.	Prípraviť a predložiť do legislatívneho procesu zákon o domácom násilí, vychádzajúci z Dohovoru RE a adekvátne zohľadňujúci rodové hľadisko a špecifiká násilia na ženách	MPSVR SR v spolupráci s MS SR, MV SR	Prijatý zákon o domácom násilí	2014	V rámci rozpočtu KMC z NFM
2.	Prípraviť ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách, domácomu násiliu a boja proti nemu	MS SR Spolupracujúce relevantné rezorty	Ratifikácia Dohovoru	2014	Rozpočty relevantných rezortov
3.	Vytvoriť Koordinačno-metodické centrum na prevenciu a eliminácie násilia na ženách a zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť	MPSVR SR v spolupráci s ostatnými rezortmi	Zriadenie Koordinačno-metodického centra (KMC)	Vyhodnotenie k 31.12.2019	NFM v rámci programu SK09 OP LZ v novom PO Príspevky z rozpočtových kapitol rezortov
4.	Vypracovať a aplikovať v praxi regionálne akčné plány (RAP) na prevenciu a elimináciu násilia na ženách	Samosprávne kraje a obce v spolupráci s MVO	Počet akčných plánov, počet oblastí, priorít a opatrení	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Samosprávne kraje a obce
5.	Vypracovať právny a odborný rámec zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov	MPSVR v rámci KMC v spolupráci s UPSVaR, MV SR, MS SR, MZ SR a VUC	Vypracovaný rámec	31.12.2015	V rámci rozpočtu KMC z NFM a rozpočtu NP z ESF
6.	Novelizovať Zákon o policajnom zbore č. 171/1993 Z. z., § 27a a predĺžiť súčasnú 48-hodinovú lehotu na vykázanie násilnej osoby zo spoločného obydľia na dlhšiu adekvátnu lehotu	MV SR	Novelizovaný zákon	31.12.2015	Z rozpočtovej kapitoly MV SR
7.	Vytvoriť legislatívne podmienky pre zavedenie povinnosti povinnej terapie pre páchatel'ov násilia na ženách a realizovať terapie	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MS SR a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM Z rozpočtových kapitol MS SR a MV SR
8.	V rámci SKPRES zabezpečiť propagáciu a prenos dobrej praxe o oblasti riešenia problematiky násilia na ženách	MPSVR SR	Počet podujatí a výstupov	II. polrok 2016	Rozpočtová kapitola MPSVR SR v rámci SKPRES

2. Poskytovanie pomoci a dostupné podporné služby

Operačný cieľ: Zabezpečiť rýchlu, efektívnu a dostupnú pomoc všetkým ženám, ktoré sú vystavené násiliu alebo hrozbe násilia a to s ohľadom na špecifické potreby, ktoré z ich situácie vyplývajú.

Rýchla, efektívna a dostupná pomoc ženám ohrozených násilím a ich deťom je rozhodujúcim mechanizmom pre záchranu života žien a detí, zlepšenie kvality ich života a postihovania páchatel'ov.

Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien v roku 2008 Slovenskej republiky odporučil SR zabezpečiť pre ženy, ktoré zažili alebo zažívajú násilie, podporné služby v dostatočnom množstve a s primeranými štandardmi. Zriaďovanie zariadení a podporných služieb spĺňajúcich európske štandardy pre ženy zažívajúce násilie zostalo ako jedna z nedoriešených úloh predchádzajúceho NAP-u pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2010 – 2013.

Na základe **monitoringu sociálnych služieb**³, ktorý spracoval Inštitút pre výskum práce a rodiny, možno konštatovať, že v oblasti násilia páchaného na ženách je v regiónoch dostupných 52 subjektov, poskytujúcich služby tejto cieľovej skupine. Z toho je 16 subjektov, ktoré majú najväčší potenciál naplňať štandardy Rady Európy a byť skutočne špecializovanými subjektmi pre ženy zažívajúce násilie. Viaceré takéto subjekty sa primárne zameriavajú na domáce násilie, resp. ochranu detí pred násilím⁴. Viaceré kombinované pobytové a poradenské špecializované zariadenia spĺňajú parametre bezpečného ženského domu, ako ich stanovujú Minimálne štandardy RE (ďalej len „MŠ RE“). Celkovo je vzhľadom na počet žien a rodinných miest⁵ potrebných na Slovensku 695 miest v špecializovaných bezpečných ženských domoch⁶ (ďalej len „BŽD“). V zariadeniach, ktoré už poskytujú pobytové služby ženám ohrozených násilím a spĺňajú MŠ RE na 75% je celkovo 238 miest. **Na Slovensku chýba ešte 457 miest pre ženy zažívajúce násilie v špecializovaných ženských bezpečných domoch.**

Špecializované poradenské miesta môžu tvoriť integrovanú súčasť BŽD, alebo môžu byť osobitnými poradňami vzhľadom na umiestnenie, ktoré budú poskytovať iba špecializované ambulantné poradenské služby pre ženy zažívajúce násilie. Monitoringom bolo identifikovaných 11 špecializovaných poradní, ktoré dosiahli 75% MŠ RE, pritom vzhľadom na počet žien v regiónoch je potrebných celkovo 52 poradenských miest. **Na Slovensku chýba 41 špecializovaných poradenských miest pre ženy, ktoré by spĺňali štandardy RE.**

Na Slovensku by malo byť aspoň 11 **krízových centier pre obeť znásilnenia**. Hoci viaceré špecializované poradenské miesta pre NPŽ sa stretávajú aj so znásilnenými ženami, osobitne nie sú zamerané len pre tento typ násilia páchaného na ženách. Vzhľadom na vysokú latenciu znásilnených a sexuálne napadnutých žien na Slovensku

³ Mgr. Barbora Holubová, Mgr. Jarmila Filadelfiová, PhD: Monitoring sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti z hľadiska európskych štandardov. Inštitút pre výskum práce a rodiny, Bratislava, 2013.

⁴ Väčšinou ide o akreditované subjekty podľa zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately

⁵ Jedno rodinné miesto odhadujeme na 1 ženu (matku) a 1,5 dieťaťa = 2,5 osoby

⁶ zariadenie núdzového bývania pre špecifickú cieľovú skupinu žien ohrozených rodov podmieneným násilím

a nízky počet evidovaných prípadov znásilnenia políciou, je potrebné tomuto druhu špecifických podporných služieb venovať zvýšenú pozornosť.

Intervenčné projekty v zmysle holistickej intervencie a koordinovanej pomoci, združujúcej všetky relevantné subjekty pri riešení jednotlivých prípadov sú taktiež súčasťou MŠ RE. Vo viacerých krajoch fungujú neformálne intervenčné zoskupenia a partnerstvá, ktoré treba len inštitucionalizovať a štandardizovať. Vytvorenie týchto tímov odborníkov ostáva dôležitou súčasťou koordinácie práce zainteresovaných profesií v záujme efektívneho poskytovania pomoci ženám, ktoré zažívajú násilie. Bude stanovený spôsob spolupráce s konkrétnymi aktivitami, kompetenciami a zodpovednosťami jednotlivých členov a členiek týchto tímov.

Pri poskytovaní podporných služieb je nutné postupovať so zreteľom na skupiny žien s kumuláciou znevýhodnení (ženy z kultúrnych, sociálnych a etnických minorít) a vo všetkých opatreniach prihliadať na ich špecifické potreby.

Konkrétne opatrenia na posilnenie inštitucionálnej podpory bude realizácia *národného projektu podporeného z Európskeho sociálneho fondu* v celkovej výške cca. 2 milióny EUR, ktorého cieľom má byť zlepšenie poskytovania pomoci ženám a deťom zažívajúcim násilie a zabezpečiť regionálnu dostupnosť podporných sociálnych služieb. Integrovaný systém krízovej intervencie vytvorený a odpilotovaný v rámci projektu bude pozostávať z nasledujúcej siete inštitúcií:

- národná nonstop bezplatná linka, ktorej úlohou bude telefonické poradenstvo obetiam domáceho násillia a v prípade potreby kontaktovať poradenské centrum a odovzdať ženu do konkrétnej starostlivosti;
- sieť špecifických sociálnych služieb – intervenčno-poradenských centier, poskytujúcich všetky relevantné poradenské služby pre ženy a ich deti, pričom v prvej fáze budú podporené existujúce poradenské centrá. Po ukončení projektu by mali byť podporených a vytvorených celkom 20 poradenských centier po celom Slovensku. Poradenské služby budú podporené posilnením UPSVaRov vo vybraných miestach tak, aby referáty poradensko-psychologických služieb boli schopné poskytovať špecializované poradenstvo pre ženy zažívajúce násilie v rodinách.

Komplementárne financovanie na dobudovanie a rozšírenie systému pomoci, najmä podpora bezpečných ženských domov, je do roku 2016 zabezpečené cez *Nórsky finančný mechanizmus*, čo spoločne s projektom z ESF zabezpečí naštartovanie účinnej pomoci ženám a iným obetiam domáceho násillia. Celková hodnota alokácie z NFM je cca. 8 miliónov EUR.

Dôležitou výzvou je zabezpečenie trvalej udržateľnosti týchto služieb poskytovaných najmä MVO a zabezpečenie adekvátnych finančných alokácií v rámci existujúcich resp. novo vytvorených dotačných mechanizmov, ako aj z ESF v rámci OP Ľudské zdroje v novom programovom období 2014-2020.

Popri podporných službách je nutné zabezpečiť aj systematický, koordinovaný a špecializovaný prístup orgánov činných v trestnom konaní. V priebehu realizácie NAPu predpokladáme vytvorenie špecializovaných policajných tímov, zložené zo zmiešanej dvojice policajt + policajtká, ktoré budú špecificky vyškolené pre oblasť násillia na ženách a budú schopné efektívne zakročiť v prípade identifikovaných prípadov.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
9.	Vytvoriť non stop národnú bezplatnú poradenskú telefónnu linku zameranú na telefonickú krízovú intervenciu pre ženy zažívajúce násilie a zabezpečiť jej trvalú udržateľnosť	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR	Zriadenie telefónnej linky	Priebežne s hodnotením k 31.12. 2019	ESF v rámci národných projektov (OP ZaSI a OP LZ)
10.	Zabezpečiť v súčinnosti so samosprávou a MVO pôsobiacimi v oblasti pomoci ženám vytvorenie minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násilie (poradenské centrá a bezpečné ženské domy), ktoré budú spĺňať minimálne štandardy RE pre podporné služby	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR, VÚC a samosprávy	Počet poradenských centier pre ženy Počet miest v BŽD	Priebežne s hodnotením k 31.12. 2019	ESF v rámci národných projektov a dopytovo orientovaných projektov (OP ZaSI a OP LZ) NFM Dotačná schéma MPSVR SR Rozpočty VÚC a samospráv
11.	Kapacitne posilniť referáty poradensko-psychologických služieb pri UPSVaRoch vyškolených o oblasti poskytovania poradenstva obetiam násilia na ženách	UPSVaR MPSVR SR	Počet vyškolených pracovníkov/čok Počet vytvorených miest v RPPS	31.12.2015	V rámci národného projektu OP ZaSI z ESF
12.	Vytvoriť podmienky pre vznik siete krajských intervenčných tímov	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet zriadených intervenčných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019	V rámci národného projektu OP ZaSI z ESF
13.	Vypracovať návrh na koordinačný postup pre vytváranie tzv. špecializovaných policajných tímov (zmiešaný tím policajnt/policajntka špeciálne vyškolený pre oblasť násilia na ženách) zasahujúcich v prípadoch násilia na ženách a uviesť ho do praxe, vrátane identifikácie úrovne rizika	MV SR	Počet zriadených špecializovaných policajných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019	Rozpočtová kapitola MV SR Vzdelávanie aj v rámci KMC z NFM
14.	Zabezpečiť v rámci Centier právnej pomoci právne poradenstvo pre ženy ohrozené násilím	MS SR	Počet CPP poskytujúcich pomoc	Vyhodnotenie k 31.12.2019	Rozpočtová kapitola MS SR
15.	Zabezpečiť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a iných dotačných schém na podporu sociálnych služieb pre sociálnu inklúziu obetí násilia na ženách	MPSVR SR	Počet zrealizovaných projektov Alokácia na zrealizované projekty		ESF

16.	Alokovať finančné prostriedky zo strany samosprávnych krajov a venovať zvýšenú pozornosť skvalitňovaniu pomoci a podpory v sieti sociálnych služieb tak, aby vytvorené služby boli zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie a zohľadňovali ich špecifické a diverzifikované potreby v súlade s vypracovanými štandardami	Samosprávne kraje	Výška alokovaných finančných príspevkov zo strany samosprávnych krajov Počet zariadení, ktoré pomoc v krízových situáciách poskytovali	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtu samosprávnych krajov a obcí
17.	Priebežne monitorovať postupy polície pri aplikácii § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo vzťahu k oprávneniu vykázat osobu zo spoločného obydla	MV SR	Počet vykázaných osôb Počet porušení vykázania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
18.	Pri pridelovaní sociálnych bytov vyčleniť kapacity pre ženy a ich deti, ktoré sa nachádzajú v sociálnej a bytovej núdzi následkom domáceho násilia	samosprávy	Počet pridelených sociálnych bytov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtu samospráv

3. Metodiky a štandardy

Operačný cieľ: Zabezpečiť kvalitnú a efektívnu pomoc pomocou štandardizovaných postupov pre pomáhajúce profesie a orgány činné v trestnom konaní.

V návaznosti na predchádzajúce úlohy je potrebné zabezpečiť štandardizované postupy a metodiky pre všetky profesie, prichádzajúce do styku s obeťami násilia na ženách. OSN a EÚ v tejto oblasti prijala viaceré závery a odporúčania a na úrovni Rady Európy existuje vypracovaný systém štandardov kvality poskytovania pomoci ženám vystavených násiliu, ktorý vychádza z dlhoročnej skúsenosti v tejto oblasti. V rámci KMC bude zabezpečený prenos dobrej praxe najmä z Nórska, ale i iných krajín RE, ako aj zabezpečené finančné krytie pre vypracovanie metodík a štandardov. Komplementárne financovanie bude zabezpečené v rámci národného projektu z ESF.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
19.	K novele zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vypracovať štandardy pre akreditáciu poskytovania špecifických služieb obeťami násilia na ženách resp. rodovo podmieneného násilia, zodpovedajúce štandardom RE	MPSVR SR	Vypracované štandardy	31.12.2014	V rámci rozpočtu KMC z NFM
20.	Vypracovať metodiky postupov pre prácu so ženami a ich deťmi, ktoré zažívajú násilie pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie	MPSVR v rámci KMC v spolupráci s UPSVaR, MV SR, MS SR a MZ SR	Počet vypracovaných metodík	31.12.2015	V rámci rozpočtu KMC z NFM
21.	Vypracovať metodický rámec a štandardy pre poradensko-intervenčné centrá a špecifické zariadenia núdzového bývania (bezpečných ženských domov) odrážajúce minimálne štandardy RE	MPSVR SR v spolupráci s KMC	Vypracované štandardy a metodika	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2016	V rámci rozpočtu KMC z NFM
22.	Vypracovať a uviesť do praxe záväzné inštrukcie a postupy orgánov činných v trestnom konaní a priestupkových oddelení na včasné identifikovanie žien zažívajúcich násilie a odhadu rizika násilia	MV SR, MS SR, GP V spolupráci s RE a KMC	Vypracované postupy Vypracované plány odhadu rizika	Priebežne s hodnotením v roku 2017	V rámci rozpočtu rezortov a KMC z NFM
23.	Vypracovať metodické postupy a štandardy pre prácu s páchatelmi násilia na ženách	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MS SR a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne s hodnotením v roku 2017	V rámci rozpočtu KMC z NFM
24.	Vypracovať metodický postup pre postupy orgánov SPOD a SK pri vykonávaní opatrení SPO pre obeť násilia na ženách tak, aby bola v spolupráci so zainteresovanými zložkami zabezpečená ich efektívna ochrana a pomoc, vrátane úpravy styku detí s násilnými otcami resp. rodičmi	MPSVR SR UPSVaR	Vypracovaný postup	31.12.2014	V rámci národného projektu OP ZaSI z ESF

25.	Vytvoriť príručku pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov pre včasnú identifikáciu týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa a zabezpečenie účinnej pomoci v týchto špecifických situáciách	Ústredie PSVaR v spolupráci s KMC	Príručka o syndróme CAN	2014	ESF a NFM
-----	--	--------------------------------------	-------------------------	------	-----------

4. Vzdelávanie pomáhajúcich profesií

Operačný cieľ: Zabezpečiť rodovo citlivé vzdelávanie všetkých pomáhajúcich profesií a zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách

V rámci implementácie NAPu je potrebné priebežne pokračovať s dôsledným vzdelávaním všetkých zainteresovaných pomáhajúcich profesií, ktoré prichádzajú do styku so ženami, ktoré zažívajú alebo zažili násilie. Týmto skupinami sú zamestnanci/kyne polície, zdravotnícke profesie, sudcovia/kyne a právnické profesie, sociálni pracovníci/čky a psychológovia/čky, probační a mediační úradníci/čky, pedagogickí zamestnanci/kyne a. i. Adekvátne vzdelávanie je kľúčom k vytváraniu efektívnych prístupov k domácejmu násiliu. V záujme zabezpečenia lektoriek je potrebná adekvátna príprava a výber lektorského tímu najmä z kapacít MVO, nakoľko tieto majú odborný potenciál, ktorým môžu zaručiť akreditované odborné vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na ženách.

Vzdelávanie je do roku 2016 finančne v rámci KMC z NFM a projektov z ESF. Ďalšie zdroje zabezpečia rezorty v rámci štandardného profesného vzdelávania, prípadne iných projektov. Predpokladáme, že ďalšie prostriedky sa podarí zabezpečiť aj z ESF v rámci OP Ľudské zdroje v novom programovom období 2014-2020.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
26.	Priebežne realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity o problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách pre pomáhajúce profesie	MPSVR SR v spolupráci s KMC v spolupráci s MS SR, MV SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, MZ SR, ÚSVRK	Počet realizovaných vzdelávacích aktivít Počet zapojených do vzdelávania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci rozpočtu KMC z NFM a rozpočtu NP z ESF Rozpočty rezortov
27.	Vypracovať a uviesť do vzdelávania koncepciu systematického vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách pre jednotlivé profesijne zamerané odbory na vysokých školách a univerzitách	MPSVR SR v spolupráci s KMC a implementátorom národného projektu a v spolupráci s MŠ SR,	Koncepcia systematického vzdelávania Počet vypracovaných	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci rozpočtu KMC z NFM a rozpočtu NP z ESF Rozpočty univerzít a vys.škôl

		s univerzitami a s vysokými školami a MVO	kurikúl Počet vyškolených osôb		
28.	Vytvoriť a uviesť do praxe návrh na systematické vzdelávanie súdnych znalcov a znalkýň v odbore psychológia zameraného na tému násilia páchaného na ženách	MS SR v spolupráci s MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených súdnych znalcov a znalkýň v odbore psychológia	31. 12. 2016	V rámci rozpočtu KMC z NFM
29.	V spolupráci s Radou Európy zabezpečiť vzdelávanie profesií zabezpečujúcich vymáhateľnosť práva (polícia, prokuratúra, súdnictvo)	MS SR v spolupráci s MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených	31. 12. 2016	V rámci rozpočtu KMC z NFM
30.	Preškoliť terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov v problematike násilia v rodinách v MRK	MPSVR SR v spolupráci s KMC a ÚSV SR RK	Počet vyškolených	31.12.2015	V rámci národného projektu z OP ZaSI z ESF
31.	Realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity vo vzťahu k problematike práce s páchatelmi násilia pre zainteresované profesie na základe zahraničných skúseností	MPSVR SR v spolupráci s KMC a MS SR	Obsah a harmonogram vzdelávacích a tréningových aktivít Počet vyškolených	Priebežne s hodnotením k 31. 12. 2017	V rámci KMC z NFM a národného projektu OP ZaSI
32.	Zabezpečovať vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách	MV SR	Počet vyškolených	Priebežne	Rozpočtová kapitola MV SR bez navýšenia finančných prostriedkov
33.	Zabezpečiť vzdelávanie sociálnych pracovníkov v oblasti sociálnej diagnostiky a so zameraním na syndróm CAN	Ústredie PSVaR	Počet vyškolených zamestnancov úradov PSVaR	priebežne do roku 2015	z ESF

5. Primárna prevencia

Operačný cieľ: Predchádzať vzniku násilia a akejkoľvek situácii, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia

Násilie na ženách je prejavom historicky nerovnocennej rozdelenia sily medzi ženami a mužmi a je jedným z rozhodujúcich spoločenských mechanizmov, na ktorého základe sa ženy ocitajú v podriadenej pozícii v porovnaní s mužmi. Dohovor RE uznáva štrukturálnu povahu násilia na ženách ako rodovo podmieneného násilia ako jedného z „rozhodujúcich spoločenských mechanizmov, na ktorého základe sa ženy ocitajú v podriadenej pozícii v porovnaní s mužmi.“ Preto je realizácia de iure a de facto rovnoprávnosti medzi ženami a mužmi je kľúčovým prvkom

predchádzania násiliu na ženách. Primárna prevencia sa preto musí zameriavať na predchádzanie vzniku násilia a situáciám, ktoré ho podporujú a prispievajú k jeho tolerancii, čo znamená zapojenie odbornej verejnosti a médií, ktorých práca vplyva na formovanie verejnej mienky a spoločenských postojov.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
34.	Zrealizovať mediálnu kampaň zameranú na prevenciu násilia na ženách	MPSVR SR v spolupráci s KMC	Zrealizovaná kampaň Hodnotenie kampane Počet mediálnych výstupov	31.12.2016	V rámci KMC z NFM
35.	Celoročne, s osobitným dôrazom na 16 dní proti násiliu na ženách realizovať informačné aktivity o problematike násilia páchaného na ženách	MPSVR SR v spolupráci s KMC, všetky rezorty, samosprávne kraje a obce, MVO	Počet zrealizovaných aktivít Počet mediálnych výstupov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM, národných projektov z ESF a z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov
36.	Sprístupňovať laickej aj odbornej verejnosti informácie o problematike násilia na ženách vrátane medzinárodných záväzkov SR v oblasti ľudských práv a násilia na ženách	MPSVR SR, MZV SR prostredníctvom RVLPNMaRR, v spolupráci a ďalšími rezortmi a subjektmi	Zainteresované rezorty a subjekty	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov
37.	Pri tvorbe pedagogických dokumentov týkajúcich sa relevantných predmetov základných a stredných škôl sa v rámci vzdelávania o ľudských právach zaoberať aj problematikou násilia páchaného na ženách	MŠVVaS SR a Štátny pedagogický ústav	Analýza pedagogických dokumentov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly MŠ SR
38.	Trvalo udržať a priebežne aktualizovať stránku www.zastavmenasilie.sk	MPSVR SR	Počet prístupov na web	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly MPSVR SR
39.	Pripraviť, vytlačiť a distribuovať informačný letáčik pre ženy s informáciami o poskytovanej pomoci	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP	Počet distribuovaných letákov	31.12.2015	Národný projekt z OP ZaSI z ESF
40.	Sledovať problematiku násilia páchaného na ženách v oblasti médií a marketingovej komunikácie na základe každoročného monitoringu vybraných médií s cieľom zefektívnenia legislatívnych a samoregulačných opatrení v oblasti médií	MPSVR SR v súčinnosti s IVPR	Každoročné správy z monitoringu	Každoročne k 30. 6.	IVPR cez kontrahovanú úlohu zo strany ORRRP prostredníctvom kontraktu medzi IVPR a MPSVR SR

41.	Aktualizovať a dopĺňať študijné materiály týkajúce sa problematiky rovnoprávnosti mužov a žien, nestereotypných rodových rolí, vzájomného rešpektu, nenásilného riešenia konfliktov v medziľudských vzťahoch, rodovo podmieneného násilia na ženách a práva na nedotknuteľnosť osoby v tematických plánoch príslušných predmetov katedier kriminológie, policajných vied a vyšetrovania	MV SR prostredníctvom Akadémie PZ	Počet aktualizovaných materiálov	Priebežne	bez navýšenia finančných prostriedkov
42.	Podporovať aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách	MPSVR SR, MZV SR prostredníctvom RVLPMaRR, v spolupráci s VÚC a ďalšími rezortmi a subjektmi	Počet MVO pracujúcich v oblasti prevencie	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Dotačné schémy MPSVR SR, MZV SR, rozpočty rezortov a VÚC
43.	Vypracovať a zrealizovať stratégie na podporu nulovej tolerance voči násiliu páchanom na ženách a na podporu rodovej rovnosti v mediálnej sfére	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MK SR	Počet vypracovaných stratégií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM
44.	V spolupráci s MVO realizovať vzdelávacie aktivity v oblasti násilia na ženách a rodovej rovnosti pre profesionálov/ky v oblasti mediálnej a marketingovej komunikácie	MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MK SR	Počet vyškolených	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	V rámci KMC z NFM
45.	Reliazovať preventívne aktivity zamerané na oblasť eliminácie násilia páchaného na ženách formou prednášok a besied	MV SR	Počet preventívnych aktivít venovaných problematike násilia realizovaných príslušníkmi Policajného zboru zaradených na úseku prevencie kriminality krajských a okresných riaditeľstiev PZ	Priebežne	bez navýšenia finančných prostriedkov
46.	Prostredníctvom webových stránok Policajného zboru poskytovať preventívne rady ako predchádzať násiliu, poskytovať odporúčania a rady ako sa nestáť obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií	MV SR	Výstup na webovej stránke Policajného zboru	Priebežne	bez navýšenia finančných prostriedkov
47.	Pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násilia voči ženám vykonať preventívnu kampaň zameranú na problematiku násilia, s cieľom zvyšovať	MV SR	Počet mediálnych kampaní, preventívnych aktivít,	V mesiaci	Z rozpočtu MV SR

informovanosť a právne povedomie. V rámci kampane zabezpečiť propagačné materiály zaoberajúce sa problematikou násilia, potrebné k ich realizácii.		Počet distribuovaných materiálov	november	
--	--	----------------------------------	----------	--

6. Monitoring a výskum

Operačný cieľ: Vytvoriť dostatočnú poznatkovú bázu o výskyte a rôznych aspektoch násilia na ženách

Na prijatie efektívnych opatrení založených na dôkazoch je nutné zlepšiť a priebežne budovať poznatkovú bázu o násilí na ženách v SR. Ako nevyhnutné sa ukazuje pokračovať vo výskumoch so zameraním na špecifické otázky násilia, formy násilia a jeho ekonomické a sociálne dopady. Nové informácie a špecifický čiastkový pohľad na problematiku môže vnieť výskum násilia špecificky a viacnásobne ohrozených skupín žien. Rovnako užitočným môže byť aj reprezentatívny výskum maskulinity v SR, ktorého súčasťou bude aj Výborom CEDAW požadovaná informácia o hlavných príčinách vrážd ako dôsledku domáceho násilia v SR, ktorú bude potrebné prezentovať v roku 2014 v rámci ďalšej periodickej správy SR o implementácii Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie v Slovenskej republike. Zároveň je nutné ďalej zlepšovať spracovanie výsledkov štatistického a evidenčného zisťovania.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovednosť	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
48.	Zrealizovať národné výskumy prevalence rôznych foriem násilia na ženách vrátane výskumov zameraných na ženy s kumuláciou znevýhodnení	MPSVR SR v rámci KMC	Počet zrealizovaných výskumov	31.12.2016	V rámci KMC z NFM
49.	Adaptovať na podmienky SR súbor spoločných indikátorov EÚ vytvorených EIGE na monitorovanie zavádzania a uskutočňovania politík a aktivít zameraných na elimináciu násilia na ženách	MPSVR SR v rámci KMC	Zavedené indikátory	31.12.2016	V rámci KMC z NFM
50.	Vytvoriť systém súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečiť pravidelné publikovanie štatistických údajov o násilí páchanom na ženách	MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016	V rámci KMC z NFM IVPR cez kontrahovanú úlohu zo strany ORRRP prostredníctvom kontraktu medzi IVPR a MPSVR SR
51.	Vypracovať a uviesť do praxe metodiku pre štatistické sledovanie identifikovaných prípadov násilia na ženách v rámci sociálneho poradenstva a sociálnych služieb (prenos	MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016	V rámci KMC z NFM

	dobrej praxe z Nórska)				
52.	Realizovať národnú štatistiku o identifikovaných prípadoch násilia na ženách sledovaním osobitnej štatistickej kategórie násilia na ženách do systému štatistického výkazníctva v jednotlivých rezortoch	MS SR, MV SR, GP, MZ SR, MPSVR SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly zodpovedných subjektov
53.	Zaviesť na národnej úrovni systém monitorovania postupu orgánov činných v trestnom konaní (polícia, prokuratúra), prístupkových oddelení a súdov a využívania existujúcej legislatívy	MS SR, MV SR, GP	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019	Z rozpočtovej kapitoly zodpovedných subjektov
54.	Pripraviť a realizovať výskum maskulinity na Slovensku vo vzťahu k násiliu páchanému na ženách (aj so zameraním na marginalizované rómske komunity)	MPSVR SR v súčinnosti IVPR	Formulácia kontraktu s MPSVR SR	31. 12. 2017	IVPR cez kontrahovanú úlohu zo strany ORRRP prostredníctvom kontraktu medzi IVPR a MPSVR SR
55.	V rámci každoročnej Správy o dodržiavaní ľudských práv v Slovenskej republike venovať pozornosť problematike násilia na ženách	SNSĽP	Samostatná kapitola o problematike ľudských práv žien vrátane násilia na ženách v Súhrnnej správe o dodržiavaní ľudských práv v SR	Sledovanie ročne s hodnotením v roku 2017	SNSĽP

7. Násilie voči ženám na pracovisku

Operačný cieľ: prijať všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrovanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia voči ženám na pracovisku

Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) definuje pojem obťažovanie a sexuálne obťažovania, ktoré predstavujú porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. napriek pokrokovej legislatíve je postihovanie sexuálneho obťažovania na pracovisku stále nedostatočné; čo sa týka aj iných prípadov obťažovania ako je mobbing, bossing, šikanovanie a pod. Preto je nevyhnutné v oblasti prevencie a eliminácie sexuálneho obťažovania na pracovisku uskutočniť výskum v záujme získania dostatočnej poznatkovej bázy o tomto fenoméne a jeho rozsahu v podmienkach SR. Rovnako je priebežne potrebné

podporovať zvyšovanie právneho povedomia zamestnankýň/cov o problematike obťažovania a iných foriem násilia v pracovnoprávných vzťahoch a o možnostiach, ako mu predchádzať a ako sa mu brániť.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva ako inštitúcia zodpovedná za implementáciu antidiskriminačného zákona a Národný inšpektorát práce s kompetenciami sledovania dodržiavania zásad rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí v zamestnaní budú v rámci svojich aktivít sledovať a monitorovať prípady sexuálneho a šikanózneho obťažovania žien na pracovisku. Rozhodujúcim mechanizmom pre elimináciu a účinné postihovanie násilia na pracovisku sa ukazuje posilnenie právomocí Inšpektorátov práce v tejto oblasti a ich vzdelávanie. Novelizácia zákona by mala zakotviť možnosť odhaľovania a postihovania diskriminácie obdobným spôsobom ako pri súdnych sporoch, t.j. zaviesť obrátené resp. zdieľané dôkazné bremeno do praxe IP.

Č.	Návrhy úloh NAP	Zodpovedný	Indikátory	Termín plnenia	Zdroje financovania
56.	Zrealizovať informačnú kampaň o problematike sexuálneho obťažovania žien na pracoviskách a iných formách násilia na verejnosti, a to spôsobom, ktorý by eliminoval pretrvávajúce rodovo necitlivé mýty v tejto oblasti	MPSVR SR	Počet informačných aktivít	Do 31.12.2015	ESF
57.	Podporovať zvyšovanie právneho povedomia prostredníctvom seminárov a iných vzdelávacích aktivít v problematike násilia v pracovno-právnych vzťahoch	MŠ SR, MZ SR a stavovské organizácie MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie	Počet vzdelávacích aktivít delených podľa ich formy Počet účastníkov/čok vzdelávacích aktivít	Priebežne do roku 2017	Z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov
58.	Novelizovať Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní tak, aby poskytol inšpektorom práce účinnejšie právomoci a prostriedky na odhaľovanie a postihovanie prípadov diskriminácie na pracovisku	MPSVR SR Inšpektorát práce	Novela zákona	Do 31.12.2015	Z rozpočtov zodpovedných rezortov a subjektov
59.	Pripraviť informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov o téme rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnostiach pomoci pre jeho obeť	MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie, samosprávne kraje, MVO	Počet materiálov; Počet pracovísk, na ktoré boli materiály distribuované	Priebežne do roku 2017	Z rozpočtu MPSVR SR, ESF
60.	Vykonávať monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien	SNSLP NIP	Správy z monitoringu	Každoročne k 31. 12.	Z rozpočtu SNSLP a NIP

61.	Zabezpečiť vzdelávanie IP v oblasti dodržiavania ADZ vrátane sexuálneho obťažovania	MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP IRR	Počet vzdelaných IP	Priebežne do roku 2017	V rámci národného projektu Inštitút rodovej rovnosti z ESF
-----	---	--	---------------------	------------------------	--

Zoznam použitých skratiek

APZ	Akadémia Policajného zboru
BŽD	Bezpečné ženské domy
CAN	Syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
CEDAW	Výbor OSN pre odstránenie všetkých foriem diskriminácie voči ženám, Convention on Elimination of all Forms of Discrimination against Women
COHAVIO	Výbor pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu
CWPS	pracovná skupina Rady EÚ pre štatistiku
EIGE	Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
ESF	Európsky sociálny fond
ESLP	Európsky súd pre ľudské práva
ES RVPK	Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality
GP SR	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GREVIO	Medzinárodná skupina nezávislých expertov na účely monitorovania implementácie CETS na národných úrovniach
IP	Inšpektorát práce
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny
KMC	Koordináčno-metodické centrum pre násilie na ženách a domáce násilie
KOZ SR	Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MPC	Metodicko-pedagogické centrum
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ RE	Minimálne štandardy Rady Európy
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MVO	Mimovládna organizácia
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVaEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
NAP	Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách
NFM	Nórsky finančný mechanizmus
NIP	Národný inšpektorát práce

NP IRR	Národný projekt Inštitút rodovej rovnosti
n. o.	nezisková organizácia
OO PZ	Obvodné oddelenie Policajného zboru
OP	Operačný program
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
ORRRP	Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR
OSN	Organizácia spojených národov
PZ	Policajný zbor
RAP	Regionálny akčný plán
RE	Rada Európy
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
RV SR ĽPNMaRR	Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
SKPRES	Predsedníctvo SR v EÚ (II. polrok 2016)
SNSLP	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SPODaSK	sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR	Slovenská republika
ŠR SR	Štátny rozpočet Slovenskej Republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UN	United Nations = Organizácia spojených národov
ÚSV SR RK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
Úrad PSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	Vyšší územný celok
Z. z., Zb.	Zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZNB	Zariadenie núdzového bývania
ZP	Zákonník práce
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže